

Kandrás Csaba* : A zöld pénzügyi fordulat éveit éljük

Valósággá vált az MNB korábbi ígérete, hogy 2021-2022 a zöld pénzügyi fordulat időszaka lesz Magyarországon. A jegybank saját erőfeszítései mellett ehhez rengeteget tettek hozzá a saját működésüket, termék- és szolgáltatási palettájukat átalakító pénzügyi piaci szereplők, az ezeket – pl. újabban a zöld otthon hitelek – kereső ügyfelek és a hazai, valamint európai szabályozási keretrendszert fejlesztő itthoni és uniós szabályozók. Mindez azért szükséges, mert a klímavédelemhez pénz kell: nem lehet cserbenhagyni azokat az iparágakat és ügyfeleket, amelyeknek finanszírozás, forrás szükséges a fenntartható átalakuláshoz.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) – Közép-Európában az első jegybankként – három éve dolgozik azon, hogy idén láthatóvá váljék a fordulat, vagyis az, hogy a pénzügyi szektor erőteljesen kezdjen el foglalkozni a környezetileg is fenntartható gazdasági növekedéssel, utat mutatva és finanszírozást biztosítva a hazai gazdaság egészének a klímaváltozás elleni küzdelemben.

A pénzügyi szektoroktól ennek keretében az MNB azt várja el, hogy – figyelve és kezelve a környezeti eredetű pénzügyi kockázatokat – tegyék zöldebbé termékeiket és szolgáltatásaikat, sőt belső működésüket is. Ehhez segítséget, szakmai támogatást is adunk. A klímavédelmet zászlójukra tűző hazai és nemzetközi partnerekkel való együttműködés, illetve edukációs programjaink, szakmai cikkeink, oktatási tevékenységünk, zöld pénzügyi konferenciáink révén mutatjuk be széles körben a fenntarthatóságot szolgáló megoldásokat, tudásbázist. Mindebben az MNB saját működésének „zöldítésével” is élen kíván járni.

„Kanyarban előzhetünk”, ha a lakosság környezettudatos

Az EU számos országához képest hazánk lemaradásban van a zöld termékek elterjedtségét és ismertségét tekintve. Hátrányunk ledolgozására, sőt akár a „kanyarban előzésre” a jegybank számos piacösztönző és lakossági edukációs programot indított.

Tavaly október óta minden várakozást felülmúló az érdeklődés az MNB 200 milliárd forint keretösszegű Zöld Otthon Programja (NHP ZOP) iránt. Az ügyfelenként akár 70 millió forint összegű, lakásépítésre és új építésű lakás megvásárlására szolgáló jegybanki refinanszírozású zöld lakáshitelt az ország több mint 15 bankja kínálja. A program további folytatása az infláció alakulásától és a gazdasági helyzettől függ majd.

A magánszemélyeknek kínált NHP Zöld Otthon Hitel kamata a legfeljebb 25 éves futamidő végéig fix, maximum 2,5 százalék lehet. Az ügyfelekért folytatott verseny erősségét jelzi, hogy egyes bankok az ügyleti kamatot mérsékeltek, így ma akár 2,05-2,7 százalék közötti teljes hiteldíjjal (THM) érhetők el a Zöld Otthon lakáshitelek. A legkedvezőbb konstrukció kiválasztásához és a további tudnivalókról érdemes tájékozódni az [MNB honlapján](#).

A mostani, jellemzően 5-8 százalékos THM-mel kínált banki lakáshitelekhez képest a zöld jelzaloghitel ára jóval kedvezőbb. Ha pl. valaki egy 30 millió forintos vidéki lakóházat építene, amihez 20 százalék önerő mellett 24 millió forintos hitelt vesz fel 25 éves futamidővel, akkor 140-180 ezer helyett csak 102-108 ezer forint lesz a havi törlesztője. Máshonnan nézve pedig az eddiginél akár „egy szobányival” nagyobb hitelt is felvehetne. Az NHP ZOP hitel kedvezőbb kamata tehát

ellensúlyozza azt, hogy egy új zöld lakás építése, megvétele valamivel drágább egy használt vagy energetikailag korszerűtlenebb új ingatlanhoz képest. Ráadásul otthonunk energiafelhasználásának költségei hosszú távon jóval alacsonyabbak lesznek majd.

A hitelnél a zöld elvárás ugyanis az, hogy az ingatlan legalább BB energetikai besorolású legyen, és az energetikai tanúsító által számított összesített primer energiafelhasználása négyzetméterenként évi legfeljebb 90 kWh lehet. Az elvárások nem túlzók, hiszen idén június 30-tól csak BB energetikai besorolású ingatlanokra lehet használatbavételi engedélyt kiadni Magyarországon. Ma számos lakás épül, ami megfelel e feltételeknek.

Családpolitikai elvárás – így pl. gyermekvállalás, házasság vagy élettársi kapcsolat – nincs az új zöld lakáshiteleknel. A kormányzat ugyanakkor gondolt a többgyermekes családokra, akik külön kamattámogatást (CSOK) kapnak az NHP ZOP hitel egy meghatározott részére. Ez számukra tovább csökkenti az amúgy is kedvező kamatfizetési kötelezettséget, így a két lehetőség együttes kihasználásával még jelentősebb összeget spórolhatnak meg a jelenlegi lakáshitelekhez képest.

Annak érdekében, hogy a zöld otthon hitel a lakhatást (és ne a befektetést) szolgálja, az adósnak 10 évig életvitelszerűen az ingatlanban kell laknia. Továbbá meg kell felelni a banki hitelbírálat során elvárt követelményeknek, illetve az adósságfék-szabályoknak is. Utóbbiak szerint, ha az adós(ok) nettó jövedelme legfeljebb havi 500 ezer forint, akkor a havi törlesztőrészlet ennek maximum a fele, e fölötti jövedelemnél pedig legfeljebb 60 százaléka lehet (az esetlegesen már meglévő egyéb hitel(ek) törlesztőrészletei természetesen hozzáadandók az új hitel törlesztéséhez). A hitelösszeg pedig legfeljebb az ingatlan értékének 80 százalékát érheti el.

Szintén a lakosságot célzó fejlesztés a zöld pénzügyi lakossági termékkereső alkalmazás, amely az MNB honlapján válik majd elérhetővé. Ebben a fogyasztók számára itthon már megtalálható zöld pénzügyi termékekre vonatkozó információkat jelenítjük meg, könnyen elérhetően és összehasonlíthatóan, s egyúttal bővítjük is a fogyasztók ismereteit is e téren. Első körben a zöld befektetési mutatjuk majd be, mivel a hazai piacon jelenleg ezek a leginkább elterjedt - és szabályozásukban is rögzített - fenntartható pénzügyi termékek.

A lakossági befektetői, keresleti bázis szélesítése érdekében a jegybank erősítette ismeretterjesztő programjait. Az MNB még 2020 december elején indította el [Családi Zöld Pénzügyek honlapját](#), amellyel – környezet- és pénztárcabarát tanácsokkal - felhívja a figyelmet, hogy a pénzügyek tudatos kezelése egyben a fenntarthatóságot is szolgálja. A program [ökolábnyom-kalkulátorával](#) az ügyfelek kiszámíthatják fogyasztási szokások környezetre gyakorolt hatását is.

A pénzügyi piacok kedvezően fogadták az MNB kezdeményezéseit

A zöld pénzügyi áttörés lehetetlen a piaci szereplők együttműködése nélkül. Mára egyértelművé vált: a bankok, tőkepiaci és egyéb szereplők megértették az MNB elvárásait és azokkal összhangban dolgoznak, végzik fejlesztéseiket.

A jegybank 2020 elején zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezmény programot indított, amelynek keretrendszerét tavaly szeptembertől ki is bővítette. A hitelintézetek 2021 ősze óta a program révén így – az eddigi finanszírozási célokon túl – zöld hiteleket nyújthatnak egyebek

közt az elektromobilitás, fenntartható agrárium fejlesztésére, sőt iparági megkötés nélkül egyéb, igazoltan a környezeti fenntarthatóságot szolgáló finanszírozási célokra is.

A program sikerét jelzi, hogy már 2021. III. negyedévek végére mérlegfőösszegük alapján a jogosult hazai bankok 90 százaléka csatlakozott ahhoz. Az öt éven át biztosítandó tőkekövetelmény-kedvezményt a jegybank a program indulásakor a megújuló energiatermelés finanszírozására és a zöld kötvények bankok általi vásárlására (befektetésekre) határozta meg. A résztvevő bankok e kategóriákban az indulástól tavaly szeptemberig 159 milliárd forint megújuló energiahitelre érvényesítették a kedvezményt. Az MNB Növekedési Kötvényprogramja révén pedig őszig több vállalat 72 milliárd forint értékű zöldkötvény-finanszírozáshoz is jutott.

Az MNB tavaly decemberben mutatta be első, egészen 2050-ig kitekintő klímastressztesztjét, reális képet adva a hazai hitelintézetek fenntarthatósági felkészüléséről. Ebben három forgatókönyv – a klímabarát, fenntartható gazdasági működésre való rendezett, rendezetlen, illetve megghiúsult átállás scenárió – megvalósulása esetén vizsgáltuk meg a magyarországi hitelintézeti szektor várható nemteljesítő hiteleinek arányát (NPL-ráta, azaz a pénzügyi stabilitás egyik kulcsindikátora) a különböző gazdasági ágazatokban.

Megállapítottuk, hogy 4-5 gazdasági ágazatban is akár 10 százalékkal magasabb NPL-rátákkal kell számolni a klímaváltozásra való megghiúsult átállás esetén egy rendezett felkészüléshez képest. Ez a jelenlegi iparági hitelállományokra vetítve is összességében félbillió forintban mérhető többletkockázatot jelent a hitelintézeteknek. Stressztesztünk üzenete mégsem az, hogy a bankok ne hitelezzenek klímakockázatos szektorokat, hiszen sok esetben éppen ezek igénylik a fenntartható átaláshoz szükséges többletforrásokat.

Az MNB 2022 első negyedévében publikálja majd az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi jelentését. A hazánkban egyedülálló összegzés az e tematikájú közzétételekkel foglalkozó nemzetközi munkacsoport (TCFD) ajánlásai alapján készül. Tartalmazni fogja a jegybank pénzügyi eszközein keresztül, a klímaváltozáshoz köthető kitétséget, valamint belső folyamataiba épülő éghajlatváltozással kapcsolatos módosítások részleteit is.

Tavaly október 20-án mutatta be az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank és tanácsadó partnere az MNB együttműködésével bő egy év alatt kidolgozott javaslatait egy nemzeti fenntartható tőkepiaci stratégia kialakítására. A dokumentum bemutatja a fenntartható tőkepiac fejlesztésének eddigi fejleményeit, a releváns fenntartható beruházási igényeket, s azt is, hogy a tőkepiacnak milyen szerepe lehet az ezen igényeknek való megfelelésben. Részletesen elemzi, hogy melyek azok az iparágak, pénzügyi ösztönző és szabályozó eszközök, amelyek révén kielégíthetők e beruházási igények.

A tőkepiacon ígéretes, hogy 2020 júniusában régióinkban az elsők között bocsátottak ki zöld állampapírt. A hazai befektetési alapok közül több beépítették stratégiájukba az ESG szempontokat, s több befektetésük már ilyen minősítéssel érhető el az ezen értékeket fontosnak tartó ügyfelek. A Budapesti Értéktőzsde 2021. márciusában ESG iránymutatást adott ki a kibocsátóknak. A zöld tőkepiac élénkülése nyomán a fenntarthatóságot célul kitűző biztosítási és nyugdíjpénztári eszköz-alapok számának növekedésére is számítani lehet.

Az MNB tavaly március elején közzétette Zöld Pénzügyi Jelentését, amely valós helyzetképet mutat a magyar pénzügyi rendszer környezeti fenntarthatóságának állapotáról. A dokumentum célja az átláthatóság növelése és a piaci informáltság erősítése, hogy ezáltal minden érintett pontosabban érthesse az éghajlatváltozás és egyéb környezeti kihívások pénzügyi vetületeit. A zöldfinanszírozási piacokat és szabályozási környezetet bemutató újabb ilyen jelentésünk idén tavasszal várható ismét.

Alapvető fontosságú számunkra, hogy a jegybank maga is példát mutasson saját környezetbarát működésével a hazai pénzügyi intézményeknek, sőt a nemzetközi központi banki közösségnek is. Ennek érdekében nemzetközi konferenciáink környezetterhelését már 2020-ban teljes mértékben ellentételeztük egy lápos élőhely komplex helyreállítási programjával. Emellett nagyszabású projektet indítottunk, amellyel a következő 2 évben 30 százalékkal, 2025-re pedig 80 százalékkal csökkentjük szén-dioxid kibocsátásunkat. A fennmaradó karbonlábnyomot 2021-től környezetvédelmi civil partnerekkel együttműködve hosszútávú természetes élőhely projektekkel ellentételezzük. Ezzel a világon az elsők között válunk karbonsemleges jegybankká. Bízunk benne, hogy példánkat egyre több hazai bank és vállalat, s külföldi jegybank követi majd.

Üzenetértékű volt az is, hogy az MNB tavaly decemberben a Planet Budapest Fenntarthatósági Expó és Világtalálkozó részeként rendezte meg immár másodjára nemzetközi zöld pénzügyi konferenciáját.

Zöld jogszabályokkal segít az Európai Unió

A környezetvédelem ügye szerencsére Európa-szerte napirenden van. Az utóbbi pár évben fontos jogszabályok születtek az EU-ban a zöld pénzügyi tevékenység jellemzőinek meghatározásáról, illetve azok átláthatóságáról is (EU Taxonómia). Tavaly márciusban lépett hatályba az Európa Parlament és Tanács rendelete a pénzügyi piaci szereplők fenntarthatósági közzétételeiről (SFDR), amelynek célja az átláthatóság növelése a zöld pénzügyi termékeknél. Ennek érdekében a pénzügyi piaci szereplőinek és a pénzügyi tanácsadóknak a továbbiakban be kell számolniuk az őket érintő fenntarthatósági kockázatokról, esetleg káros hatásokról és fenntarthatósági célkitűzéseikről.

Az SFDR fontos segítség az MNB törekvéseinek megvalósításához is. Azon dolgozunk, hogy a hazai piacon elérhető zöld, fenntarthatósági tematikájú befektetési és megtakarítási termékek köre szélesedjen, miközben a termékkínálattal kapcsolatos információk a befektetők számára informatívabbak, érthetőbbek és megbízhatóak legyenek.

Az MNB vezetői körlevéllel, konzultációkkal segíti a piaci szereplők SFDR-megfelelését, illetve akár a fenntarthatóságot szolgáló termékek kialakítását. E vezetői körlevél egyrészt szektorokon átívelő, másrészt szektorspecifikus (alapkezelői, biztosítói, pénztári és közvetítői jellegű) rendelkezéseket egyaránt tartalmaz.

Egy másik fontos friss jogszabály az Európai Bizottság rendelete a fenntartható gazdasági-pénzügyi tevékenységek osztályozásáról (Taxonómia Rendelet), amelynek végrehajtási rendelete 2020 júniusban jelent meg. Ennek segítségével tudják a befektetők, vállalkozások azonosítani azokat a konkrét jellemzőket, amelyek alapján egy pénzügyi termék/tevékenység környezeti szempontból fenntarthatónak minősíthető. A fogalmak tisztázása egyúttal megakadályozza a „zöldre festést”

(greenwashing) is, vagyis amikor megtévesztő módon nem klímabarát pénzügyi szolgáltatásokat, termékek sorolnak a zöld körbe.

Az uniós zöld törekvéseket az Európai Bizottság tavaly júniusban publikált pénzügyi fenntarthatósági stratégiája foglalja keretbe. A fenntartható gazdaságra való áttérés finanszírozásáról szóló vízió mérföldkő annak érdekében, hogy a pénzügyi piacok is támogassák az EU klímasemlegessé válását 2050-ig.

Jól érzékelhető tehát, hogy mind a hazai, mind a nemzetközi pénzügyi piacokon jelentős folyamatok indultak el a környezeti fenntarthatóság elérése érdekében. Ezeket az MNB nem egyszerűen követi, hanem aktív résztvevőként maga is támogatja azokat.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank felügyeletért és fogyasztóvédelemért felelős alelnöke*

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaságban 2022. március 18-án.”